

Verantwoording van rijksmiddelen

Wat er verandert nu klimaat- en energiegeld niet meer via
een specifieke uitkering binnenkomt.

Ander geld, andere verantwoording

Wie jarenlang CDOKE-middelen heeft verantwoord, is gewend aan een vast ritme: bestedingsdoel, SiSa-regel, accountantscontrole. Dat ritme is veranderd, en de organisatie merkt dat meestal pas bij de jaarrekening.

De Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid liep van 1 januari 2023 tot en met 31 december 2025 en is per 1 januari 2026 vervallen. Voor 2026 zijn de middelen uitgekeerd als decentralisatie-uitkering. Dat verschil is geen boekhoudkundig detail. Bij een specifieke uitkering legt u verantwoording af aan het Rijk over de besteding, met terugvorderingsrisico. Bij een decentralisatie-uitkering doet u dat niet: het geld valt in de algemene middelen en de verantwoording loopt via uw eigen begroting en raad.

De praktische consequentie is dat de externe druk wegvalt terwijl de opgave blijft. Teams die hun formatie op deze middelen hebben gebouwd, moeten hun inzet nu binnen de gemeente verdedigen in plaats van bij het Rijk verantwoorden. Dat vraagt een ander verhaal en andere cijfers.

HET STELSEL

SiSa in het kort

Gemeenten en provincies leggen jaarlijks verantwoording af over specifieke uitkeringen volgens de SiSa-methodiek: single information, single audit. Eén gegevensstroom, één accountantscontrole, via de jaarrekening.

- Het ministerie van BZK stelt jaarlijks een **verantwoordingslijst** op, zodat u kunt nagaan over welke uitkeringen u dat jaar moet verantwoorden.
- Medeoverheden met een specifieke uitkering ontvangen eind januari van het CBS een **SiSa-bijlage op maat**.
- De **tabel fouten en onzekerheden** is een afzonderlijk tabblad in die bijlage en wordt in hetzelfde document bij het CBS ingediend.
- Blijkt uit de verantwoordingsinformatie dat middelen niet of onrechtmatig zijn besteed, dan kan het Rijk terugvorderen.

CONTROLELIJST

Dertien vragen vóór de jaarrekening

GRONDSLAG EN REGISTRATIE

- ☐ Weet u per geldstroom of het een specifieke uitkering, een decentralisatie-uitkering of een subsidie betreft?
- ☐ Staat elke specifieke uitkering die u ontving op de verantwoordingslijst die u hanteert?
- ☐ Zijn de kosten zodanig geboekt dat ze per regeling herleidbaar zijn, ook bij inhuur?
- ☐ Is bij verdeling over meerdere programmaonderdelen vooraf vastgelegd welk deel waarheen gaat, en op welke kostenplaats?
- ☐ Is de urenregistratie van medewerkers op deze middelen sluitend en controleerbaar?

BESTEDING

- ☐ Sluit de besteding aan op het doel waarvoor de middelen zijn verstrekt?
- ☐ Zijn inkopen boven de drempels aanbestedingsrechtelijk correct verlopen?
- ☐ Zijn niet-bestede middelen zichtbaar, en is bepaald wat daarmee gebeurt?
- ☐ Is bij samenwerking in een regio vastgelegd welke gemeente wat verantwoordt?

PROCES

- ☐ Is bekend wie de SiSa-bijlage invult en wie hem inhoudelijk controleert?
- ☐ Is de accountant tijdig meegenomen in de gehanteerde uitgangspunten?
- ☐ Zijn fouten en onzekerheden gemeld in plaats van gladgestreken?
- ☐ Kan het college aan de raad uitleggen wat er met dit geld is bereikt, niet alleen wat het heeft gekost?

VALKUILEN

Vier fouten die pas laat zichtbaar worden

Het geld valt uiteen over het programma. Middelen voor klimaat en energie worden binnen een gemeente zelden op één plek uitgegeven. Ze belanden bij verschillende onderdelen van het programma duurzaamheid: warmte, opwek, mobiliteit, communicatie, soms bij ruimte of vastgoed. Dat is inhoudelijk logisch en hoeft geen probleem te zijn — verspreid geld dat u kunt terugvinden, verantwoordt u net zo makkelijk als geld op één plek. Het probleem ontstaat pas als die verspreiding niet vooraf aan de regeling is gekoppeld.

Bij een specifieke uitkering moet de besteding per regeling worden verantwoord, via SiSa en onder controle van de accountant. Dan telt niet waar het geld inhoudelijk logisch thuishoorde, maar of u kunt aantonen dat het binnen de voorwaarden is uitgegeven. Wie de verdeelsleutel, de kostenplaatsen én de urenregistratie niet vóóraf vastlegt, is bij de jaarrekening bezig met reconstrueren in plaats van verantwoorden. En juist bij klimaat en energie zit een groot deel van de besteding in loonkosten en capaciteit — de post die het zwaarst weegt en zich het slechtst achteraf laat onderbouwen.

Nu de middelen via een decentralisatie-uitkering binnenkomen, vraagt het Rijk die onderbouwing niet meer. Dat maakt haar niet minder waard: op het moment dat uw college, uw raad of een volgende regeling om cijfers vraagt, hebt u exact hetzelfde nodig. Alleen is er dan niemand meer die u eraan herinnerde het bij te houden.

Doorlopende verplichtingen op afgelopen middelen. Contracten en detacheringen lopen door terwijl de regeling is geëindigd. Wie dat niet tijdig in de begroting verwerkt, staat voor een gat dat inhoudelijk niet uit te leggen is.

Geen prestatieverhaal. Bij een decentralisatie-uitkering vraagt niemand meer om een bestedingsverantwoording, en verdwijnt daarmee ook het overzicht van wat er is gedaan. Bij de eerstvolgende bezuinigingsronde is dat precies wat u nodig had.

Verantwoording als financiële exercitie. De cijfers kloppen, maar niemand kan uitleggen welke keuzes eraan ten grondslag lagen. Dat wordt vooral pijnlijk als de raad om die keuzes vraagt.

VRAGEN OVER UW EIGEN SITUATIE?

Wilt u de verantwoording van uw klimaat- en energiemiddelen één keer goed opzetten, of een tweede paar ogen op uw begrotingslijn? Stuur gerust een bericht; meedenken kost u niets.

redactie@energiebestuur.nl · energiebestuur.nl/contact

VERANTWOORDING

Bronnen

- Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE), uitkeringsperiode 1 januari 2023 t/m 31 december 2025; regeling vervallen per 1 januari 2026 (wetten.overheid.nl, BWBR0047918).
- VNG, Uitsplitsing bedragen CDOKE decentralisatie-uitkering 2026 (april 2026).
- Rijksoverheid, SiSa 2026: verantwoordingslijst, SiSa-bijlage op maat, tabel fouten en onzekerheden, nota procedure aanlevering verantwoordingsinformatie.
- Financiële-verhoudingswet, art. 17a (wijze van verantwoording specifieke uitkeringen).

Dit document beschrijft het algemene kader en is geen juridisch advies over een concreet geval. Regelgeving en termijnen rond netcapaciteit veranderen snel; controleer de genoemde data en bronnen op het moment van gebruik. Stand van zaken: 19 augustus 2026.